

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 217/2019-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. júna 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej, sudcov Miroslava Duriša a Mojmíra Mamojku (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], t. č. v Ústave na výkon väzby [REDACTED] zastúpeného ADVOKÁTSKOU KANCELÁRIOU JUDr. Kuric, s. r. o., Dolný Val 11, Žilina, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Pavol Kuric, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 16 ods. 2, čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 3, čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica, sp. zn. 2 Tp 12/2017 zo 4. októbra 2018 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Tost 45/2018 z 5. novembra 2018, ako aj postupom, ktorý ich vydaniu predchádzal, a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „ústavný súd“) bola 17. decembra 2018 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], t. č. v Ústave na výkon

väzby [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného ADVOKÁTSKOU KANCELÁRIOU JUDr. Kuric, s. r. o., Dolný Val 11, Žilina, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Pavol Kuric, vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 16 ods. 2, čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 3, čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 a 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Špecializovaného trestného súdu, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len „Špecializovaný trestný súd“), sp. zn. 2 Tp 12/2017 zo 4. októbra 2018 (ďalej aj „napadnuté uznesenie Špecializovaného trestného súdu“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 5 Tost 45/2018 z 5. novembra 2018 (ďalej len „napadnuté uznesenie najvyššieho súdu“), ako aj postupom, ktorý ich vydaniu predchádzal.

2. Sťažnosť sťažovateľa bola po jej doručení pridelená sudcovi spravodajcovi Ladislavovi Oroszovi, ktorého funkčné obdobie sudcu ústavného súdu skončilo 16. februára 2019.

Na zasadnutí pléna ústavného súdu 13. februára 2019 bol schválený Dodatok č. 1 k Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 1. marca 2018 do 28. februára 2019 (ďalej len „dodatok“), ktorým bola predĺžená doba platnosti rozvrhu práce do prijatia nového rozvrhu práce plénom ústavného súdu kreovaným na základe vymenovania a ujatia sa funkcie nových sudcov ústavného súdu vymenovaných namiesto sudcov ústavného súdu, ktorých funkčné obdobie skončilo 16. februára 2019. Dodatok nadobudol účinnosť 17. februára 2019.

V súlade s čl. II bodom 7 dodatku bola vec sťažovateľa na základe rozhodnutia o nariadení jej pridelenia z 9. apríla 2019, keďže ide o naliehavú vec patriacu do rozhodovacej pôsobnosti senátu, rozhodnutie o ktorej neznesie odklad, pridelená náhodným výberom pomocou technických a programových prostriedkov sudcovi spravodajcovi Mojmírovi Mamojkovi.

3. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ (ako jeden z viacerých spoluobvinených, pozn.) je z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný

poriadok“) väzobne stíhaný pre podozrenie zo spáchania zločinu založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), ako aj ďalších trestných činov. Sťažovateľ 11. septembra 2018 podal žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, ktorú špecializovaný trestný súd (napadnutým) uznesením sp. zn. 2 Tp 12/2017 zo 4. októbra 2018 podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku zamietol a zároveň rozhodol, že väzbu sťažovateľa ako obvineného nenahrádza dohľadom probačného a mediačného úradníka podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku.

4. Proti napadnutému uzneseniu Špecializovaného trestného súdu sťažovateľ podal sťažnosť, ktorú najvyšší súd (napadnutým) uznesením sp. zn. 5 Tost 45/2018 z 5. novembra 2018 podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietol.

5. Sťažovateľ v sťažnosti doručenej ústavnému súdu (okrem iného) namieta porušenie svojho práva na prednostné a urýchlené rozhodnutie o väzbe, garantovaného prostredníctvom čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a čl. 5 ods. 4 dohovoru. Sťažovateľ v tejto súvislosti poukazuje najmä na skutočnosť, že odo dňa podania jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu do dňa, keď mu bolo doručené rozhodnutie sťažnostného (najvyššieho) súdu, uplynulo 65 dní, čo považuje za nezlučiteľné s označeným právom.

Sťažovateľ ďalej namieta, že Špecializovaný trestný súd ani najvyšší súd sa riadne nevysporiadali s jeho argumentáciou obsiahnutou v jeho žiadosti o prepustenie z väzby, najmä *„s námietkou týkajúcou sa svojvoľných a nezákonných činností vyšetrovateľa“* a *„s námietkou o neefektívnom postupe OČTK v trestnom konaní, a to najmä s nezákonným zabezpečením dôkazov prostredníctvom svojvoľného nátlakového postupu vyšetrovateľa“*.

Namietané porušenie práv podľa čl. 16 ods. 2 ústavy a čl. 3 dohovoru sťažovateľ odôvodňuje tým, že vo výkone väzby mu nie je poskytovaná adekvátna zdravotná starostlivosť, ktorá by zodpovedala jeho nepriaznivému zdravotnému stavu. Podľa sťažovateľa sa najvyšší súd v jeho napadnutom uznesení touto skutočnosťou nezaoberal, hoci sťažovateľ na ňu poukazoval v sťažnosti proti napadnutému uzneseniu Špecializovaného trestného súdu.

Sťažovateľ napokon namieta porušenie princípu prezumpcie nevinoty, keď najvyšší súd formuláciou „možno poukázať na charakter, závažnosť ním páchanej činnosti“ v napadnutom uznesení podľa neho „prejudikoval rozhodnutie vo veci samej“.

6. Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné práva sťažovateľa, a to práva čl. 17 ods. 2, 5 Ústavy SR, čl. 5 ods. 4 Dohovoru, čl. 46 ods. 1 Ústavy SR, čl. 6 ods. 1 Dohovoru, čl. 50 ods. 2 Ústavy SR, čl. 6 ods. 2 Dohovoru, čl. 16 ods. 2 Ústavy SR, čl. 3 Dohovoru boli postupom Špecializovaného trestného súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 2 Tp/12/2017 zo dňa 4. 10. 2018 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu SR v Bratislave sp. zn. 5 Tost/45/2018 zo dňa 5. 11. 2018 porušené.

2. Uznesenie Špecializovaného trestného súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 2 Tp/12/2017 zo dňa 4. 10. 2018 a uznesenie Najvyššieho súdu SR Bratislava sp. zn. 5 Tost 45/2018 zo dňa 5. 11. 2018 sa zrušuje a Najvyššiemu súdu SR Bratislava prikazuje, aby obv. ██████████ prepustil neodkladne z väzby na slobodu.

3. Sťažovateľovi sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 5.000,- Eur, ktoré mu je povinný zaplatiť Špecializovaný trestný súd, pracovisko Banský Bystrica a finančné zadosťučinenie vo výške 5.000,- Eur, ktoré mu je povinný zaplatiť Najvyšší súd SR Bratislava do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

7. Sťažovateľ si v sťažnosti tiež uplatnil nárok na náhradu trov konania spojených s jeho právnym zastúpením v konaní pred ústavným súdom v celkovej sume 390,50 €.

II.

8. Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I § 1 až § 13 a § 16 až § 28 a § 32 až § 248 a § 250 a § 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

11. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa § 132 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd,

ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

12. Podľa čl. 16 ods. 2 ústavy nikoho nemožno mučiť ani podrobiť krutému, neľudskému či ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestu.

Podľa čl. 17 ods. 2 ústavy nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.

Podľa čl. 17 ods. 5 ústavy do väzby možno vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 50 ods. 2 ústavy každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.

Podľa čl. 3 dohovoru nikoho nemožno mučiť alebo podrobovať neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu.

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody, má právo podať návrh na začatie konania, v ktorom súd urýchlene rozhodne o zákonnosti pozbavenia jeho slobody a nariadi prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Podľa čl. 6 ods. 2 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, považuje sa za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.

13. Podľa § 71 ods. 1 Trestného poriadku obvinený môže byť vzatý do väzby len vtedy, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený, a z jeho konania alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že

a) ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest,

b) bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, alebo

c) bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil.

Podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku obvinený má právo kedykoľvek žiadať o prepustenie na slobodu. Ak v prípravnom konaní prokurátor takej žiadosti nevyhovie, predloží ju bez meškania so svojím stanoviskom a s návrhom na rozhodnutie sudcovi pre prípravné konanie, o čom upovedomí obvineného a jeho obhajcu. O takej žiadosti sa musí bez meškania rozhodnúť. Ak sa žiadosť zamietla, môže ju obvinený, ak v nej neuvedie iné dôvody, opakovať až po uplynutí tridsiatich dní odo dňa, keď rozhodnutie o jeho predchádzajúcej žiadosti nadobudlo právoplatnosť.

Podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ak je daný dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) alebo c), môže súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie ponechať obvineného na slobode alebo prepustiť ho na slobodu, ak s ohľadom na osobu obvineného a povahu prejednávaného prípadu možno účel väzby dosiahnuť dohľadom probačného a mediačného úradníka nad obvineným alebo odovzdaním dohľadu nad obvineným do iného členského štátu Európskej únie podľa osobitného predpisu.

Podľa § 83 ods. 1 Trestného poriadku proti rozhodnutiu o väzbe je prípustná sťažnosť. Sťažnosť nie je prípustná, ak o väzbe rozhoduje odvolací súd alebo dovolací súd, ak tento zákon neustanovuje inak.

III.

14. Sťažovateľ v posudzovanej veci na základe argumentácie, ktorej podstata je popísaná v časti I tohto uznesenia, namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 16 ods. 2, čl. 17 ods. 2 a 5, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 3, čl. 5 ods. 4 a čl. 6 ods. 1 a 2 dohovoru napadnutým uznesením Špecializovaného trestného súdu, ktorým bola zamietnutá jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu, napadnutým

uznesením najvyššieho súdu, ktorým bola zamietnutá jeho sťažnosť proti rozhodnutiu prvostupňového súdu, ako aj konaním, ktoré ich vydaniu predchádzalo.

15. Ústavný súd v rámci predbežného prerokovania preskúmal, či ústavná sťažnosť sťažovateľa obsahuje všeobecné a osobitné náležitosti predpísané zákonom č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (účinným v čase doručenia ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavnému súdu, pozn.) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

III.1 K namietanému porušeniu sťažovateľom označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru napadnutým uznesením Špecializovaného trestného súdu a postupom, ktorý jeho vydaniu prechádzal

16. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

17. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

18. Sťažovateľ v posudzovanej veci namieta, že k porušeniu jeho v sťažnosti označených práv došlo (aj) napadnutým uznesením Špecializovaného trestného súdu (resp. postupom, ktorý jeho vydaniu predchádzal), ktorým prvostupňový súd zamietol žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu podľa § 79 ods. 3 Trestného poriadku

a zároveň rozhodol, že jeho väzbu nenahrádza dohľadom probačného a mediačného úradníka podľa § 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku

19. Z § 83 ods. 1 Trestného poriadku (citovaného v časti II tohto uznesenia, pozn.) vyplýva, že sťažovateľ mal právo podať proti napadnutému uzneseniu Špecializovaného trestného súdu, ako aj proti postupu, ktorý jeho vydaniu predchádzal, sťažnosť ako riadny opravný prostriedok (čo aj využil), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť najvyšší súd (čo aj svojím napadnutým uznesením urobil). Právomoc najvyššieho súdu rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu Špecializovaného trestného súdu, ktorou namietal jednak dôvodnosť jeho väzobného stíhania, ako aj dĺžku konania o jeho žiadosti o prepustenie z väzby, tak za daných okolností vylučuje právomoc ústavného súdu preskúmať napadnuté uznesenie Špecializovaného trestného súdu, ako aj postup, ktorý jeho vydaniu predchádzal (m. m. napr. II. ÚS 377/2017). Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. a) (v spojení s § 132 ods. 1) zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

III.2 K namietanému porušeniu sťažovateľom označených základných práv podľa ústavy a práv podľa dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý jeho vydaniu prechádzal

20. Z § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto možno považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol

posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

21. K namietanému porušeniu v sťažnosti označených práv sťažovateľa napadnutým uznesením najvyššieho súdu (a postupom predchádzajúcim jeho vydaniu) podľa neho došlo (v podstate) tým, že najvyšší súd

- nerozhodol o jeho sťažnosti proti rozhodnutiu prvostupňového súdu v súlade s požiadavkou na prednostné a urýchlené rozhodnutie o väzbe,
- v napadnutom uznesení sa riadne nevysporiadal s jeho sťažnostnou argumentáciou,
- pri svojom rozhodovaní porušil princíp prezumpcie nevinny.

22. Ústavný súd v kontexte sťažovateľom uplatnených výhrad v súlade so svojou konštantnou judikatúrou v prvom rade zdôrazňuje, že vo veciach, ktoré patria do právomoci všeobecných súdov, nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, IV. ÚS 339/2013). Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd preskúmal napadnuté uznesenie najvyššieho súdu (vrátane postupu, ktorý jeho vydaniu predchádzal, pozn.) z hľadiska jeho ústavnej akceptovateľnosti a zlučiteľnosti jeho účinkov so sťažovateľom označenými základnými právami podľa ústavy, resp. právami podľa dohovoru.

III.2.1 K namietanému porušeniu sťažovateľom označených základných práv podľa čl. 16 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 3 a čl. 6 ods. 1 a 2 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý jeho vydaniu prechádzal

23. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti tiež namieta, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý jeho vydaniu predchádzal, došlo (aj) k porušeniu jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. jeho práva

na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, práva na rešpektovanie prezumpcie nevinny garantovaného prostredníctvom čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 2 dohovoru, ako aj práva garantujúceho zákaz krutého, ponižujúceho alebo neľudského zaobchádzania podľa čl. 16 ods. 2 ústavy a čl. 3 dohovoru.

24. Ústavný súd vo vzťahu k tejto časti sťažnosti, poukazujúc na svoju konštantnú judikatúru, uvádza, že vo veciach, v ktorých sťažovateľ namieta porušenie svojich práv v trestnom konaní, uplatňuje vzťah špeciálneho a všeobecného, pokiaľ ide o vzťah medzi jednotlivými čiastkovými právami tvoriacimi súčasť základného práva na súdnu a inú právnu ochranu garantovaného v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy), resp. súčasť práva na spravodlivé súdne konanie garantovaného v čl. 6 dohovoru a ustanoveniami čl. 17 ústavy, resp. čl. 5 dohovoru, ktoré garantujú osobnú slobodu. Z uvedeného vyplýva, že čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 a 2 dohovoru, porušenie ktorých sťažovateľ tiež namieta, sú v trestných veciach v zásade aplikovateľné len na rozhodovanie o oprávnenosti trestného obvinenia vzneseného proti konkrétnej osobe, t. j. na konanie a rozhodovanie vo veci samej, kým na rozhodovanie vo väzobných veciach je aplikovaná špeciálna úprava obsiahnutá v čl. 17 ústavy a čl. 5 dohovoru. Označený článok ústavy a označený článok dohovoru totiž zahŕňajú všetky základné hmotné a tiež procesné atribúty (základného) práva na osobnú slobodu vrátane práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie pri jej pozbavení (vrátane práva na rešpektovanie prezumpcie nevinny), a preto sa na konanie a rozhodovanie súdu o väzbe aplikujú špeciálne ustanovenia o osobnej slobode vyplývajúce z čl. 17 ústavy, resp. čl. 5 dohovoru, a nie všeobecné ustanovenia čl. 46 ústavy a naň nadväzujúce ďalšie články siedmeho oddielu druhej hlavy ústavy, garantujúce právo na súdnu ochranu, resp. všeobecné ustanovenia čl. 6 dohovoru garantujúce právo na spravodlivé súdne konanie (m. m. napr. II. ÚS 10/2016, I. ÚS 124/08, II. ÚS 60/08, III. ÚS 135/04, IV. ÚS 397/2010). V nadväznosti na uvedené ústavný súd konštatuje, že obdobný záver platí, aj pokiaľ ide o sťažovateľom namietané porušenie jeho práva garantujúceho zákaz mučenia podľa čl. 16 ods. 2 ústavy a čl. 3 dohovoru, keďže medzi obsahom označeného práva a rozhodovaním najvyššieho súdu o väzbe sťažovateľa neexistuje príčinná súvislosť, ktorá by mohla reálne viesť k vysloveniu jeho porušenia (m. m. II. ÚS 376/2017).

25. Vychádzajúc z uvedeného, z dôvodu, že na vec sťažovateľa (týkajúcu sa rozhodovania o jeho väzbe, pozn.) sú *ratione materiae* neaplikovateľné ustanovenia čl. 16 ods. 2, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 2 ústavy, resp. čl. 3 a čl. 6 ods. 1 a 2 dohovoru, ústavný súd sťažnosť sťažovateľa pri predbežnom prerokovaní v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

III.2.2 K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a jeho práva podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu

26. Vo vzťahu k sťažovateľom namietanému nedodržaniu požiadavky na prednostné a urýchlené rozhodnutie o väzbe zo strany najvyššieho súdu ústavný súd najskôr poukazuje na svoju konštantnú judikatúru, z ktorej vyplýva, že obsahom čl. 17 ústavy (ako aj čl. 5 dohovoru) týkajúceho sa práva na osobnú slobodu je tak právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne a urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná, ako aj právo nebyť vo väzbe dlhšie ako po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú dobu, alebo byť prepustený počas konania (napr. III. ÚS 7/00, III. ÚS 255/03, III. ÚS 199/05).

27. Ústavne akceptovateľné v zmysle čl. 17 ods. 2 ústavy je držanie osoby vo väzbe z dôvodov a na čas ustanovený zákonom, ako aj také zaobchádzanie s ňou, ktoré zodpovedá zákonu, to znamená Trestnému poriadku. Požiadavka rozhodovať vo väzobných veciach prednostne a urýchlene je vyjadrená výslovne v § 2 ods. 6 Trestného poriadku, podľa ktorého ak tento zákon neustanovuje inak, orgány činné v trestnom konaní a súdy konajú z úradnej povinnosti. Väzobné veci sú povinné vybavovať prednostne a urýchlene. Rovnako požiadavku neodkladnosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby ustanovuje výslovne aj § 79 ods. 3 Trestného poriadku, v ktorom sa uvádza, že o takej žiadosti sa musí rozhodnúť bez meškania.

28. Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti už opakovane uviedol, že jednotlivé lehoty sa z hľadiska požiadaviek neodkladnosti alebo urýchllosti posudzujú

podľa všetkých okolností prípadu. V zásade však požiadavke neodkladnosti rozhodovania o žiadosti o prepustenie z väzby v zmysle čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy (ako aj čl. 5 ods. 4 dohovoru, pozn.) nezodpovedá lehota počítaná na mesiace, ale na týždne. Tejto požiadavke preto spravidla nemôže zodpovedať lehota konania presahujúca na jednom stupni súdu dobu jedného mesiaca a ani nečinnosť trvajúca týždne (m. m. III. ÚS 255/03, IV. ÚS 253/05, III. ÚS 345/06).

29. Z ústavnej sťažnosti sťažovateľa a z dokumentácie k nej priloženej vyplýva nasledujúca chronológia postupu príslušných súdov pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu z 10. septembra 2018:

- 11. septembra 2018 bola žiadosť sťažovateľa doručená Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „úrad špeciálnej prokuratúry“),

- 20. septembra 2018 úrad špeciálnej prokuratúry doručil žiadosť Špecializovanému trestnému súdu,

- 4. októbra 2018 Špecializovaný trestný súd uznesením sp. zn. 2 Tp 12/2017 rozhodol o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby (tak, že ju zamietol, pozn.),

- 15. októbra 2018 sťažovateľ podal proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu zo 4. októbra 2018 sťažnosť,

- 29. októbra 2018 bol spisový materiál predložený najvyššiemu súdu,

- 5. novembra 2018 najvyšší súd uznesením sp. zn. 5 Tost 45/2018 rozhodol o sťažnosti sťažovateľa z 15. októbra 2018 (tak, že ju zamietol, pozn.),

- 8. novembra 2018 bol spisový materiál vrátený Špecializovanému trestnému súdu,

- 14. novembra 2018 bolo uznesenie najvyššieho súdu z 5. novembra 2018 doručené sťažovateľovi.

30. Zo skutočností uvedených v predchádzajúcom bode tohto uznesenia vyplýva, že najvyšší súd rozhodol o sťažnosti sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu Špecializovaného trestného súdu, ktorým bola zamietnutá jeho žiadosť o prepustenie z väzby, na siedmy deň od predloženia spisu prvostupňovým súdom, resp. na 21. deň od podania sťažnosti, pričom napadnuté uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľovi

v rámci lehoty jedného mesiaca (od podania sťažnosti) aj doručené. Ústavný súd preto, zohľadňujúc svoju už poukazovanú stabilnú judikatúru, konštatuje, že postup najvyššieho súdu pri rozhodovaní o sťažnosti sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu prvostupňového súdu bol v súlade s požiadavkou na neodkladné rozhodnutie o väzbe.

31. K sťažovateľom (aj v ústavnej sťažnosti) namietanému postupu Špecializovaného trestného súdu pri rozhodovaní o jeho žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu (v kontexte požiadavky na urýchlenosť konania, pozn.) najvyšší súd v napadnutom uznesení najmä uviedol:

„... o poslednej žiadosti obvineného [REDAKOVANÉ] o prepustenie z väzby na slobodu bolo rozhodnuté 20. augusta 2018, ďalšiu žiadosť (ktorá je predmetom tohto konania) si podal 10. septembra 2018, o ktorej bolo prokurátorom a špecializovaným súdom rozhodnuté 20. septembra, resp. 4. októbra 2018, je zrejmé, že všetky zákonné lehoty podľa § 79 ods. 3 Tr. por. boli zachované. V tejto súvislosti je potrebné dodať, že príslušný sudca pre prípravné konanie o podanej žiadosti obvineného [REDAKOVANÉ] rozhodol napriek tomu, že ešte neuplynula zákonná 30-dňová lehota od právoplatnosti jeho posledného rozhodnutia o väzbe, keďže obvinený v podanej žiadosti sčasti predostrel iné dôvody (neadekvátny prístup k riešeniu jeho zdravotných problémov).

... nezodpovedá objektívnej realite ani tvrdenie obvineného, ktorým rovnako obvinil konajúceho sudcu pre prípravné konanie z nečinnosti a prietahov v konaní o väzbe. O jeho poslednej žiadosti o prepustenie z väzby na slobodu bolo rozhodnuté 4. októbra 2018, teda v lehote 14 dní od jej predloženia konajúcemu zákonnému sudcovi pre prípravné konanie, ktorý v tom čase okrem iného čerpal dovolenku a rovnako tak musel čakať na vrátenie spisu z nadriadeného súdu, ktorý rozhodoval o sťažnosti jeho brata obvineného [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ], keďže obidvaja obvinení vo vzájomnej kooperácii opakovane v krátkych intervaloch predkladajú svoje žiadosti o prepustenie z väzby založené na dookola sa opakujúcej argumentácii, ktorá je z pohľadu ich väzobného stíhania absolútne irelevantná.“

32. Z už uvedených skutočností vyplýva, že prvostupňový súd rozhodol o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu na štrnásty deň od jej doručenia úradom

špeciálnej prokuratúry (obdobie, počas ktorého bola žiadosť v dispozícii orgánov prokuratúry, nemožno pričítať na ťarchu príslušného súdu, pozn., m. m. IV. ÚS 301/2010). Isté nedostatky podľa názoru ústavného súdu vykazuje postup Špecializovaného trestného súdu po podaní sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu, ktorým bola jeho žiadosť o prepustenie z väzby zamietnutá, keď k predloženiu spisového materiálu sťažnostnému (najvyššiemu) súdu došlo až po štrnástich dňoch od doručenia sťažnosti prvostupňovému súdu. Z hľadiska reálneho naplnenia práva sťažovateľa na urýchlené rozhodnutie o jeho väzbe je však z pohľadu ústavného súdu rozhodujúca skutočnosť, že o sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu súdu prvého stupňa bolo v konečnom dôsledku (napadnutým uznesením najvyššieho súdu) rozhodnuté v rámci lehoty jedného mesiaca od jej podania.

33. Vychádzajúc z uvedených skutočností, ústavný súd konštatuje, že právny záver najvyššieho súdu vyvoditeľný z jeho napadnutého uznesenia, že postup Špecializovaného trestného súdu pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu bol v súlade so zákonom ustanovenou požiadavkou na prednostné a urýchlené rozhodnutie o väzbe, je v okolnostiach posudzovanej veci z ústavného hľadiska akceptovateľný.

34. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti tiež namieta nedostatok odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, ktorý sa podľa jeho názoru riadne nevysporiadal s jeho argumentáciou obsiahnutou v sťažnosti proti napadnutému uzneseniu Špecializovaného trestného súdu (a predtým v žiadosti o prepustenie z väzby, pozn.), a to predovšetkým *„s námietkou týkajúcou sa svojvoľných a nezákonných činností vyšetrovateľa, s námietkou o neefektívnom postupe OČTK v trestnom konaní, a to najmä s nezákonným zabezpečením dôkazov prostredníctvom svojvoľného nátlakového postupu vyšetrovateľa“* a s námietkou, že vo výkone väzby sťažovateľovi nie je poskytovaná adekvátne zdravotná starostlivosť.

35. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že označený súd v rámci konania o sťažnosti sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu Špecializovaného trestného súdu, ktorým bola žiadosť sťažovateľa o prepustenie z väzby na slobodu zamietnutá, preskúmal existenciu materiálnych i formálnych dôvodov jeho väzby. Podľa

najvyššieho súdu konkrétne výsledky dovedy vykonaného dokazovania (najmä výpovede svedkov a spoluobvinených a skutočnosti vyplývajúce z použitých informačno-technických prostriedkov) nielenže potvrdzovali, ale ďalej umocňovali opodstatnenosť trestného stíhania sťažovateľa (v čase rozhodovania najvyššieho súdu už bola na sťažovateľa podaná aj obžaloba, pozn.).

Naplnenie dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku najvyšší súd vzhľadom na to, že sťažovateľovi hrozí vysoký trest (v tom čase bol obvinený z jedenástich skutkov vrátane obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy, pozn.), že sa mal v minulosti pred trestným stíhaním ukrývať v zahraničí, kde mal vytvorené zázemie, a predovšetkým v tom, že podľa výpovede svedka mal „*vlastniť falošné doklady Chorvátskej republiky*“.

Podľa najvyššieho súdu bol na strane sťažovateľa naďalej daný aj dôvod tzv. kolúzne väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Trestného poriadku, a to najmä vzhľadom na vyšetrovaním zistené skutočnosti nasvedčujúce tomu, že (aj) sťažovateľ používal voči svedkom a poškodeným násilie a vyhrážky, pričom úkladná vražda (zo spáchania ktorej je sťažovateľ tiež obvinený) mala byť spáchaná z dôvodu, že poškodený spolupracoval s políciou.

Vo vzťahu k dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku najvyšší súd v napadnutom uznesení poukázal na charakter, závažnosť a rozsah trestnej činnosti, zo spáchania ktorej je sťažovateľ dôvodne podozrivý, ďalej na jeho predchádzajúce odsúdenia, pravidelné užívanie drog, ako aj absenciu pracovných návykov a legálneho zdroja príjmov.

36. Najvyšší súd vzhľadom na závažnosť konštatovaných dôvodov väzby považoval sťažnostné námietky sťažovateľa za „*absolútne obsolentné*“ s tým, že „*majú skôr charakter bezdôvodných obvinení orgánov činných v trestnom konaní, resp. príslušníkov ZVJS zabezpečujúcich výkon väzby obvineného*“. V nadväznosti na to najvyšší súd ďalej uviedol: „*Tak je tomu aj v prípade údajne odopieranej zdravotnej starostlivosti, pričom v tomto smere treba dodať, že zo správy Ústavu na výkon väzby [REDAKOVANÉ] z 24. septembra 2018 vyplýva, že obvinený [REDAKOVANÉ] je naplánovaný na odborné vyšetrovanie ambulantnou formou a v prípade výrazného zhoršenia stavu je možná aj jeho hospitalizácia v Nemocnici pre obvinených a odsúdených v Trenčíne. Argumentácia sudcu pre prípravné konanie,*

že v zásade liečbou prekonateľné zdravotné problémy nemôžu mať žiadny vplyv na posúdenie dôvodov väzby, je potom na mieste.“

37. Ústavný súd po preskúmaní veci, vychádzajúc predovšetkým z už uvedených skutočností, ktorými najvyšší súd odôvodnil zamietnutie sťažnosti sťažovateľa proti napadnutému uzneseniu Špecializovaného trestného súdu, konštatuje, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu ani v kontexte argumentácie sťažovateľa obsiahnutej v jeho ústavnej sťažnosti nevykazuje znaky zjavnej neodôvodnenosti, svojvôle alebo arbitrárnosti. Najvyšší súd podľa názoru ústavného súdu jasným, zrozumiteľným a presvedčivým spôsobom objasnil, prečo považoval za zákonné a vecne správne rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorý dospel k záveru, že na strane sťažovateľa (aj v danom štádiu trestného konania), vzhľadom na konkrétne skutočnosti vyplývajúce z dovedy vykonaného dokazovania, pretrvávali dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku, a preto jeho žiadosť o prepustenie z väzby na slobodu zamietol. Najvyšší súd zároveň v napadnutom uznesení ústavne konformným spôsobom reagoval na všetky relevantné sťažnostné námietky sťažovateľa.

38. Nad rámec odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu, reagujúc na argumentáciu sťažovateľa v jeho ústavnej sťažnosti, ústavný súd poznamenáva, že otázka zákonnosti postupu orgánov prípravného konania, ako aj zákonnosti nimi získaných dôkazov je predmetom plného prieskumu zo strany všeobecných súdov predovšetkým pri rozhodovaní vo veci samej (t. j. pri rozhodovaní o vine a treste), keď prípadná vina páchatel'a musí byť preukázaná bez akýchkoľvek pochybností (na základe dokazovania vykonaného v súlade so zákonom). Z podstaty veci pritom vyplýva, že pri rozhodovaní o väzbe, ktorá má povahu zaist'ovacieho procesného úkonu, nie je úlohou príslušného súdu skúmať možné porušenie práva obvineného na obhajobu v takom rozsahu, aký je nevyhnutný pre meritórne rozhodnutie. Sťažovateľ v procesnom postavení obžalovaného (z napadnutého uznesenia najvyššieho súdu vyplýva, že obžaloba v jeho veci už bola podaná, pozn.) teda v ďalšom priebehu trestného konania (v konaní pred súdom) bude mať možnosť uplatniť všetky skutočnosti (námietky), ktoré podľa jeho názoru jeho vinu

vylučujú alebo zmierňujú, vrátane tých, ktoré už uplatnil pri rozhodovaní o jeho väzbe (m. m. IV. ÚS 246/2018).

39. Najvyšší súd ústavne akceptovateľným spôsobom reagoval aj na výhradu sťažovateľa týkajúcu sa jeho nepriaznivého (resp. zhoršujúceho sa) zdravotného stavu, keď v napadnutom uznesení poukázal na plánované odborné vyšetrenie sťažovateľa ambulantnou formou a na možnosť jeho hospitalizácie v nemocnici pre obvinených a odsúdených v prípade, že to bude potrebné. Ústavný súd v tejto súvislosti v súlade so svojou stabilnou judikatúrou pripomína, že ochorenie obvineného, resp. jeho zlý alebo zhoršujúci sa zdravotný stav, sám osebe nie je dôvodom na nevzatie obvineného do väzby, resp. na prepustenie väzobne stíhaného obvineného na slobodu, ak na základe konkrétnych skutočností je daný niektorý zo zákonom ustanovených dôvodov väzby. Podmienky pre poskytovanie potrebnej zdravotnej starostlivosti obvineným zabezpečuje príslušný ústav na výkon väzby, pričom Trestný poriadok nepozná inštitút prerušenia či upustenia od výkonu väzby zo zdravotných dôvodov. Posúdenie zdravotného stavu obvineného a potreby jeho liečby je v pôsobnosti zdravotníckych zariadení ústavu, v ktorom sa väzba vykonáva. Na podklade takýchto zistení je potom orgán zabezpečujúci výkon väzby oprávnený a povinný zvoliť adekvátne prostriedky na poskytnutie zdravotnej starostlivosti obvinenému tak, aby bol zároveň dosiahnutý účel väzby (m. m. II. ÚS 122/03, IV. ÚS 27/04).

40. Za neopodstatnenú ústavný súd považuje aj ostatnú námietku sťažovateľa, že najvyšší súd v napadnutom uznesení formuláciou „*možno poukázať na charakter, závažnosť ním páchanej činnosti*“ porušil princíp prezumpcie neviny. Z okolností posudzovanej veci je totiž zrejmé, že citovanú konštatáciu najvyšší súd použil len na úrovni (zákonom predpokladaného) dôvodného podozrenia v rámci obligatórneho skúmania tzv. materiálnych podmienok väzby. O vine či nevine sťažovateľa ako obvineného je napokon oprávnený rozhodnúť príslušný súd len na základe skutočností, ktoré budú zákonom ustanoveným spôsobom preukázané na hlavnom pojednávaní (§ 2 ods. 19 Trestného poriadku). Najvyšší súd preto podľa názoru ústavného súdu nemohol svojím napadnutým

uznesením, ktorým rozhodoval o väzbe sťažovateľa, prejudikovať meritórne rozhodnutie v jeho veci, a tým porušiť jeho právo na rešpektovanie prezumpcie nevinoty.

41. Na základe uvedených skutočností, sumarizujúc už vyslovené čiastkové závery, ústavný súd konštatuje, že napadnuté uznesenie najvyššieho súdu, ako ani postup jeho vydaniu predchádzajúci, nevykazujú také ústavne relevantné nedostatky, ktoré by po prípadnom prijatí tejto časti sťažnosti na ďalšie konanie mohli reálne viesť k vysloveniu porušenia práv sťažovateľa podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru. Ústavný súd preto pri predbežnom prerokovaní sťažnosť sťažovateľa aj v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

42. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. júna 2019